

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Elite ardeleni

Am vorbit în această revistă în două numere consecutiv despre elite. Într'un articol am privit problema în general, iar în celalalt ne-am oprit mai cu seamă asupra intelectualilor. Fără a avea pretenția că am rezolvat definitiv problema elitelor vom trece de data aceasta la o altă latură a problemei și anume, ne vom opri asupra elitelor ardeleni.

Cu populația din Ardeal se întâmplă un fenomen curios: are ceva și din mentalitatea orientalilor și din cea a nordicilor. În ce privește configurația noastră sufletească, au fost desigur hotărâtoare atât împrejurările istorice și geografice, cât și influența ce s'a exercitat pe teren cultural. Noi Ardelenii, avem ceva din gravitatea popoarelor nordice și avem în plus o structură psihică de moraliști. Poate că în definitiv și structura aceasta sufletească e caracteristică tot nordicilor. E știut de toată lumea că popoarele din nordul continentului, cele din jurul Mării Baltice, sunt de o moralitate excepțională. Acestea în ce privește aderențele spirituale cu popoarele nordice. Avem însă ceva și din specificul orientalilor. Spre deosebire de nordici, orientalii sunt contemplați. Nordicii sunt gravi, nu contemplați. Contemplativitatea orientalilor se datorește climatei și mai ales condițiilor de trai mult mai ușoare, de unde vine apoi și starea de inactivitate, care te predispune la contemplație. Nordicii din potrivă sunt siliți să ducă o viață mai aspră, având de luptat cu multe greutăți. Datorită mai ales acestei vieți aspre, se naște apoi acea gravitate specifică popoarelor dela Nord. Ardelenii au și din gravitatea nordicului și din contemplativitatea orientului. Sunt gravi, pentru că toate condițiile lor de existență i-au făcut să fie așa, pentru că peste ei s'au abătut toate furtunile lumii... Și sunt contemplați fiindcă păstoritul, una dintre ocupațiile lor principale, le lasă tot timpul liber. Un cioban răzimat în bătă

e în stare să privească zile întregi cerul și să caute să-i descifreze tainele.

Iată deci câteva dintre considerațiile de care trebuie să ținem seama atunci când dorim să cercetăm structura sufletească a acestui popor. În ce privește viața lui, cele două puncte între care s'a desfășurat, sunt neamul și legea. Când ai zis „neam și lege“, ai definit toată existența de veacuri a Ardealului. Octavian Goga a mers atât de departe încât a făcut din acestea două o unitate de măsură pentru omul de omenie. Un om care s'a lepădat de neamul și de biserica sa românească, nu mai poate fi socotit om de omenie. Și acest lucru l-a spus Octavian Goga de zeci de ori, poate și de sute de ori în articolele sale. S'a mers atât de departe în cât aceste două trăsături esențiale ale existenței noastre au fost așa de mult contopite, în cât nu se putea vorbi de una fără cealaltă. Când ziceai neam, înțelegeai și biserica și viceversa. Astfel nu e de mirare că ardelenii erau de „legea românească“, atunci când îi întrebai de ce religie sunt.

Elitele Ardealului și ele numai prin această prismă pot fi privite. Numai în funcție de neam și de lege se poate sublinia existența lor. Aici, în Ardeal, n'a existat o clasă conducătoare, n'am avut o nobilime propriu zis. Cei care au pătruns în această castă, nu ne mai aparțineau. Aceștia erau acei care se lepădaseră și de neam și de lege. Fără a avea această clasă conducătoare, am avut totuși și noi o clasă de elită, care dacă nu purta emblema de nobil, avea totuși o nobleță mult mai prețioasă: noblețea sufletească. Acești cavaleri fără de pată ai spiritului, împreună cu dârzenia ardelenescă, au menținut în istorie veacuri dearândul prezența noastră ca popor ce-și cere dreptul la viață și libertate.

Ei n'au avut știință de carte, așa cum poate vor fi avut alții, dar au avut în schimb

dragostea de neam și de lege. Această dragoste au învățat-o în școală. Căci în școală, dacă n'au putut să agonisească multă învățătură de carte, apoi au învățat cu prisosință cum să-și iubească neamul și credința strămoșească. Neamul nostru a fost crescut în tinda bisericii, așa că nu e de mirare că toți intelectualii din Ardeal erau buni fii ai acestei biserici. Ba în ce privește cunoștințele religioase, erau chiar bine puse la punct. Se datorește acest lucru faptului că școala românească era sub scutul bisericii.

Am auzit pe cineva zicând că istoria Ardealului a fost un șir nesfârșit de eroi și sfinți. Și cred că n'a fost exagerată această definiție a istoriei ardelenilor... Dar nici nu se putea să fie altcum. Aici, în provincia pe care un Șincai bunăoară în amara sa pribegie a brăzdat-o în lung și în lat, purtându-și cronică în desagi, nu puteau scrie istorie de cât eroii și sfinții.

Lucian Emandi

Smerenia

Stoicii aveau doi termeni, cari după părerea lui Pascal rezumau toată morală lor. „Abstine et sustine“.

Vorbind despre smerenie, într'adevăr nu poți trece cu vederea aceste cuvinte. Și la noi, la creștini, smerenia înfrânează dela tot ceea ce-i împotriva lui Dumnezeu, dela tot ce-l concurează și pe de altă parte, îi sprijinește acțiunea. Ea nu-i numai o simplă convingere mintală ci și o purtare sufletească; cuprinde cultul binelui suveran din care se naște supunerea și slujirea.

Prin smerenie totul ne pare a fi la loc, fiindcă noi înșine suntem la locul nostru. Invoști cu ceea ce este, lucrăm în armonie cu toate existențele, ferindu-ne să nedreptățim aproapele și gata fiind de a-l ajuta.

Cel mândru nu știe ce-i supunerea și iubirea; nu cunoaște înfrânarea și ajutorarea; nu-i mulțumit niciodată de altul și de nimic, fiindcă le măsoară pe toate după dorințele lui și judecă oamenii în măsura în care e onorat de ei.

Nu trebuie însă să ne lăsăm amăgiți când e vorba de adevărata smerenie. Există o smerenie mincinoasă, ba chiar mai multe, fiindcă multe sunt hainele pe cari le îmbracă minciuna. E smerenia „cu ciucuri“, „cu clopoței“, cum se spune. Acea care vrea să rămâi „paf“ înaintea ei. Pe aceasta nu-i nevoie s'o stârpești. Se pedepsește singură.

E apoi una mai rafinată; aceea pe care o dădea de gol Sainte-Beuve chiar în propria lui

persoană, scriind: „Sunt un fățarnic; am aierul de om căruia nu-i pasă de mărire și totuș nu mă gândesc decât la ea. Și doar, cel care revindecă ceva nu merită“.

Smerenia adevărată trebuie să-ți dea imaginea cerului instelat. De aceea nu trebuie să încetăm niciodată a o lăuda. Trebuie s'o răzbunăm de smereniile neadevărate.

Smerit cu adevărat e cel ce-și dă seama despre ceea ce e o făptură, o făptură păcătoasă și despre ceea ce e un Dumnezeu creator, un Dumnezeu sfânt. Să te înalți înaintea lui Dumnezeu însemnează profanare și ocară. Să te înalți în ochii aproapelui și să-i cerșești lauda însemnează că vrei să înșeli și ca altul să se înșele.

Nu poți fi smerit dacă nu te compari cu ceva mareț de tot, cu Nemărginitul; dacă nu înțelegi că, cu-atât ești mai mare în Dumnezeu, cu-atât ești mai mic în tine și că în Dumnezeu ești Dumnezeu iar în tine singur ești un nimic.

Sören Kierkegaard scrie: „E frumos să fii ca și crinii câmpului; e și mai mareț să fii stăpânitorul lumii acesteia; dar cea mai mare glorie e să nu fii nimic adorând“. Fiindcă adorând stăpânim peste făpturi cu Dumnezeu și ne asemănăm cu Dumnezeu; în vreme ce stăpânind peste lume, fără Dumnezeu, ne asemănăm cu lumea.

Fu un timp când peste globul fără continente stăpânea numai apa. Unde era atunci omul? Și unde va fi el tot după atâta vreme în viitor? Nu ești într'adevăr mare decât dacă îți recunoști mieimea și dacă te lași copleșit de valorile universale.

„Omul e un nimic și o minune în acelaș timp. Un nimic sprijinit de Dumnezeu, un gol, un deșertat de Dumnezeu și un capabil, un umplut de Dumnezeu dacă vrea“ (Berulle).

Dar să nu se confunde smerenia nici cu timiditatea. „Timiditatea e o boală a orgoliului“ zice Fr. Chevassu. Frica e grije de sine. Pe când smerenia nu se teme de nimic. Și odată ce s'a lăpădat de eul fără preț, de ce s'ar mai teme oare? Mai tremura oare Ambrosie în fața lui Teodosie, Ioan Gură de Aur înaintea Eudoxiei și Toma More înaintea lui Henric al VIII-lea? Ce vrei să faci împotriva unui om care și-a luat hotărîrea solemnă să nu mai fie?

Smerenia care nu se teme de nimic îndrăznește totul. Smeritul n'are lipsă să fie mare, când știe că e mare Dumnezeu în locul lui.

Să fii mare fără să te gândești la tine.

Pt. Gh. Perva

Despre ce să predicăm?

În **Dumineca 28-a după Rusaliu**, la 13 Decembrie 1942, să vorbim despre **creațiune**.

Așa am primit — prin Tradiție — dela părinți, așa am citit în Scripturi, așa am cunoscut din studiul filosofiei, din lucrările artelor, din cercetările științelor și din experiența vieții, că **orice lucru își are un creator și un conducător**.

Așa e și cu lumea: nu ne-o putem închipui fără de un **Creator** și **Conducător** atotputernic, atotînțelept și bun.

Nu ne putem închipui lumea fără Dumnezeu.

Credința în Dumnezeu-Creatorul lumii e mărturisită dela cel dintâi vers din Biblie, care stă acolo ca un monument de granit, ca o lumină veșnic nestinsă, ca un glas ceresc care vorbește omenirii din veac în veac:

— „**La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul**“ (Fac. 1, 1).

Ce era înainte de lume, cine dintre oameni poate să spună?!

Era cineva din veșnicie, spune Scriptura (Fac. 21, 33; Deut. 33, 27; Ps. 89, 2; 92, 3; Is. 40, 28; Rom. 16, 26); a fost Dumnezeu, care a pus nimicul în mișcare, Dumnezeu care a chemat ne-ființa la ființă. Acolo, la încrucișarea veșniciei cu timpul, la începutul începuturilor, întâlnim pe Dumnezeu-Tatăl, Creatorul.*

Înainte de creare, lumea era în mintea și în planul lui Dumnezeu, așa după cum orice clădire se află înainte de zidire în mintea și în planul arhitectului; ca orice operă de artă în mintea și în simțirea artistului, sau ca orice gând în minte.

„**Creațiunea**“, aducerea dela ne-ființă la ființă, este cel mai potrivit cuvânt pentru a exprima zămislirea și nașterea misterioasă a lumii, recunoscut ca atare și de către filosofi și de către învățați, nu numai de către teologii sau credincioșii Bisericii.

Religia creștină învață că lumea este creată de Dumnezeu *din nimic*. Este însă un proverb

* Poetul M. Eminescu scrie despre ce a fost înainte de creațiune, aceste versuri nemuritoare:

„La început, pe când ființă nu era, nici ne-ființă,
Pe când totul era lipsă de viață și voință,
Când nu s'ascurdea nimica, deși tot era ascuns.
Când pătruns de sine însuși odihnea ce nepă runs.
Fu prăpastie? genună? Fu noian întins de apă?
N'a fost lume pricepută și nici minte, s'o priceapă,
Căci era un întunecac ca-o mare fără rază,
Dar nici de văzut nu fuse și nici ochi care s'o vază,
Umbra celor nefăcute nu începuse-a se desface,
Și în sine împăcată stăpâna eterna pace!
Dar deodată un punct se mișcă... cel dintâiu și singur. Iată-l
Cum din chaos face mămă iară el devine Tată...“

(Satira I)

care zice că din nimic nu se poate face nimic *Ex nihilo nihil*. Așa e, dar învățătura creștină e alta decât cea din proverb. Revelația ne învață că **Dumnezeu a făcut lumea din nimic**, *Deus ex nihilo*. Cauza creațiunii este Dumnezeu, nu nimicul, ceea ce este cu totul altceva.

Dumnezeu a făcut lumea din nimic prin puterea Cuvântului divin și a voinței Sale atotputernice. A zis: **Să fie!**... și s'au făcut toate, *pe rând*; toate din voința Tatălui (Fac. 1, 1), prin puterea Cuvântului (Fac. 1, 3, 6, 9; Ps. 32, 6; 148, 5; In 1, 3; Ef. 3, 9; Evrei 1, 2; 11, 3; II Petru 3, 5) și prin colaborarea Duhului Sfânt (Fac. 1, 2; Iov 33, 4; Ps. 32, 6). Au fost create mai întâi elementele sau stihiiile lumii (Fac. 1, 1), apoi rând pe rând: *lumina*, puterea căldurii (Fac. 1, 3—5) și mersul vremii (Deut. 11, 14; Ps. 88, 11—12), fără de cari nu este cu puțință nicio viață și nicio mișcare; *cerul* (Fac. 1, 6—8; Ps. 8, 4—5; 135, 5; Prov. 8, 27), pământul cu pomii și plantele (Fac. 1, 9—13; Ps. 103; Mt. 6, 30), corpurile cerești (Fac. 1, 14—19; Ps. 8, 4; 135, 5—9; Ier. 31, 35) și puterile prin care aleargă ele prin văzduh (Iov 9, 7—9; Ps. 134, 7; 146, 4; Ier. 10, 13; 31, 35; Amos 4, 13; 5, 18); peștii mărilor și pasările cerului (Fac. 1, 20—23; Iov 12, 7—10), apoi animalele de tot felul (Fac. 1, 24—5; Ier. 27, 5). După ce Dumnezeu a creat toate lucrurile și ființele și a rânduit legile cerului și ale pământului (Ier. 33, 25), mai pe urmă a creat *omul* (Fac. 1, 26—8; 2; 5, 1—2), bărbat și femeie (Mt. 19, 4), ca să fie stăpân peste toate făpturile, căci toate sunt făcute pentru el (Ps. 8, 5—8).

De aceea Dumnezeu se numește Tatăl, Creatorul, Făcătorul, Ziditorul (Is. 43, 15; Ecl. 12, 1; Rom. 1, 25; I Petru 4, 19), Artistul-Creator, Arhitectul-Ziditor al lumii, Domnul cerului și al pământului (Fapte 17, 24). *El* a creat cerurile, a zidit pământul, a făcut marea și tot ce se află în ele (II Regi 19, 15; Neem. 9, 6; Ps. 88, 11; 120, 1—2; 123, 8; 148, 5; Is. 45, 12, 18; 66, 1—2; Ier. 32, 17; Fapte 7, 49—50; 14, 15; I. Cor. 8, 6; Evrei 1, 10; 11, 3; Apoc. 4, 11; 10, 6; 14, 7), toate în șase zile (Fac. 1; Ieș. 20, 11; 31, 17; Evrei 4, 4)... „**Toate prin El și pentru El s'au făcut. Și El este înainte de toate și toate se țin întru El**“ (Col. 1, 16—17). El a făcut toate cu înțelepciune (Prov. 13, 9), *cu număr* (Ințel. 11, 20; Is. 40, 26) și le a dat duh de viață (Is. 42, 5; Zah. 12, 1). Creațiunea arată puterea Lui (Is. 40, 26; Ier. 10, 12; 27, 5; 32, 17; 51, 15), bunătatea (Fac. 1, 29—31; Ps. 144, 16—17), înțelepciunea (Ps. 103, 24; 135, 5) și strălucirea slavei Sale (Ps. 8, 1—2, 9; 18, 1; 91, 5; 110, 2—3).

Creațiunea este una dintre cele mai puternice dovezi pentru existența lui Dumnezeu (Iov

12, 7—10; Is. 29, 16; 40, 26—31). „Căci orice casă se zidește de către cineva, iar ziditorul a toată e Dumnezeu” (Evrei 3, 4).

— „Nebunilor, când veți pricepe oare? Celce a făcut urechea, nu aude oare? Și nu vede oare, celce a făcut ochiul”? (Ps. 93, 8—9). Nu încapă nicio îndoială că Celce a făcut urechea are cunoștințe de acustică și Celce a făcut ochiul are cunoștințe de optică. Prin urmare, *Creatorul este o ființă cu existență personală și cu judecată rațională*, e Dumnezeu.

Omul e chemat să cugete la minunile lui Dumnezeu (Iov 37, 14; Ps. 76, 11), pentru ca să ajungă dela creațiune la Creator (Rom 1, 20), dela lucrare la Autor.

— „Ridicați ochii în sus și priviți: Cine le-a zidit acestea toate? Acela care scoate oștirea lor cu număr și pe toate le cheamă pe nume; acela căruia, prin mărirea puterii sale și prin neasemănata-i tărie, niciuna nu-i scapă de sub poruncă” (Is. 40, 26).

Scopul creațiunii este slava lui Dumnezeu (Ps. 18, 1; 68, 38; 148; Is. 43, 7, 21; Mt. 5, 16; I Cor. 6, 20; 10, 31) și fericirea omului (Fac. 1, 28—31; 9, 3). Una cu alta se întregesc. Cea mai mare bucurie este vederea strălucirii măririi lui Dumnezeu. Cea mai mare fericire este apropierea de perfecțiunea și de iubirea lui Dumnezeu. Rostul creațiunii întregi este să arate slava lui Dumnezeu, iar rostul omului dela Dumnezeu este să trăiască fericit în grădina Raiului.

Slava și fericirea au ținut, cât a ținut și ascultarea de Dumnezeu.

Prin *căderea* ingerilor și neascultarea oamenilor, creațiunea s'a supus deșertăciunii, a căzut în robia stricăciunii și până astăzi suspină și așteaptă răscumpărarea (Rom. 8, 20—2).

Căderea se răscumpără printr'o *creațiune nouă* (Ef. 4, 24; Col. 3, 9—10), printr'o renaștere în duh (In 3, 5), săvârșită de Mântuitorul Iisus Hristos (II Cor. 5, 17; Gal. 6, 15; Ef. 2, 10; 4, 22—4);

Lumea va avea odată un sfârșit. Tot ce are un început, are și un sfârșit. Cerul și pământul se vor învechi, ca o haină mâncată de molii; vor trece și se vor schimba toate (Ps. 101, 25—8; Is. 51, 6; Mt. 24, 35; I Cor. 7, 31; Evrei 1, 10—12; I In 2, 17; Apoc. 20, 11), se vor transfigura prin foc (I Tez. 1, 8; II Petru 3, 7, 10) și va apare un *cer nou și pământ nou* (Is. 65, 17; II Petru 3, 13, Apoc. 21, 1—5); se va arăta împărăția slavei lui Dumnezeu.

Ca oameni și creștini, este bine să cunoaștem aceste gânduri despre creațiune, aceste învățături despre lume, ca să ne înțelegem mai bine rostul și scopul vieții, nu cumva din pricina neștiinței sau nepriceperii să ne abatem dela țintă

și să greșim, ca păgânii, care s'au înșelat amar, închinându-se făpturii în locul Ziditorului și s'au făcut astfel vrednici de osândă și moarte (Rom. 1, 18—23).

Privind la măreția lumii, contemplând frumusețea naturii și admirând minunile puterilor și legilor la care se supun toate, suntem îndrumați să ajungem prin credință (Evrei 11, 3) la Dumnezeu, la Tatăl lumii și Creatorul tuturor, și plini de smerenie să ne plecăm geunchii în fața Lui, grăindu-i ca și cântărețul de Psalmi:

Mari și minunate sunt lucrurile tale, Doamne, toate întru înțelepciune le-ai tăcut (Ps. 103, 24).

Păcatul

Un cuvânt care se află pe buzele tuturor predicatorilor, un ghimpe care împunge în carnea tuturor oamenilor; o pată care atinge sufletul, o umbră care întunecă cugetul, o faptă care tulbură conștiința, o durere care sfâșie inima tuturor muritorilor: *păcatul*.

Cine n'a auzit de acest *șarpe*?...

Cine nu a luptat cu acest glas de sirenă care, prin cântec, omoară? Cine se îndoiește de existența lui, cine nu s'a convins de puterea lui, cine nu a constatat urmările lui rele în întunecarea minții, în slăbirea voinței, în stricarea sentimentelor, în sălbătăcia naturii, în necazurile vieții, în durerile trupului și în vitregia morții?.. Toată cultura omenirii, toate religiile, științele și artele, sunt mijloace de luptă împotriva răului, mijloace de-a stinge, spăla sau nimici păcatul sub toate formele și urmările lui; sunt tot efortări încordate pentru a reface fericirea raiului pierdut prin păcătuire:

Păcatul este o mare pacoste în lume; e „răul în ordinea morală, eroarea în ordinea cunoașterii și uritul în ordinea estetică” (N. Crainic); e cea mai dureroasă rană a inimii, cel mai mare dușman al fericirii și cea mai urtă pângărire a sufletului.

În începutul, ca și în toate urmările și înfățișările lui, păcatul este fructul libertății morale, greșala neascultării, *călcarea legii* (I In 3, 4; Iac. 2, 9), *boldul și hrana morții* (Cor. 15, 56); e răsvrătire împotriva lui Dumnezeu și a ordinei morale, cea mai nefericită *moștenire* și ereditatea cu urmările cele mai grozave în viața omului.

Păcatul se naște *în inimă* (Mt. 15, 18—20), *din poftă* (Iac. 1, 13—15), în urma ispitei duhului rău (In 8, 44; I In 3, 8). Unealta care aprinde focul fărădelegilor și trezește pofta păcatului e *limba*, acest mädular plin de miere și de venin, izvor de apă dulce și amară, de binecuvântare și blestem (vezi Iacob 3).

În lume, păcatul a intrat prin Adam și Eva; amăgiți de șarpele duhului rău, care a trezit în inima lor mândrie, neîncredere și neascultare față de Dumnezeu.

Dela Adam, toți oamenii se zămislesc în păcat, toți moștenesc păcatul, toți gem, suspină și cad sub povara lui strivitoare și aducătoare de moarte (Fac. 3; 8, 21; I Cron. 6, 36; Iov 14, 4; 15, 14—16; 25, 4; Ps. 13, 1—3; 50, 6; 52, 2—4; 57, 3—4; Prov. 20, 9; Ecl. 7, 20; Sirah 25, 23; Rom. 3, 10—12; 5, 12—19; Iac. 3, 2; I In 1, 8).

— „Toți s'au abătut, împreună netrebnici s'au făcut“ (Ps. 13, 3).

Unul singur a fost fără de păcat, Iisus Mântuitorul (In 8, 46; II Cor. 5, 21; Evrei 4, 15; 7, 26; I Petru 2, 22; I In 3, 5). El vine în lume să mântuiască păcătoșii; își dă sângele pentru sângele lor, viața pentru răscumpărarea și iertarea lor. Pe El îl aveam înaintea lui Dumnezeu *singurul Mijlocitor* (I In 2, 1), *unicul Mântuitor* (Mt. 1, 21; Fapte 4, 12), care are harul iertării păcatelor, puterea salvării dela moarte și cheia nemuririi. Iisus Hristos, în Biserică, prin slujirea sa de Învățător, Arhiereu și Împărat, — prin doctrina, morala și cultul religiei întemeiată de El, este Domnul, Dumnezeu și Mântuitorul nostru în vecii vecilor.

Păcatul aduce în lume blestemul lui Dumnezeu (Fac. 3, 14—18), Iisus Hristos binecuvântarea; păcatul aduce rușinea (Prov. 14, 34), Iisus Hristos curățenia; păcatul aduce robia (In 8, 34), Iisus Hristos libertatea; păcatul aduce neliniștea (Fac. 4, 9—14), Iisus Hristos pacea; păcatul aduce musturarea conștiinței (Rom 2, 9; Ps. 37, 3; 50, 3), Iisus Hristos liniștea și lauda conștiinței; păcatul aduce bolile trupului (I Cor. 11, 30), Iisus Hristos sănătatea morală, sfințenia și fericirea sufletului; păcatul aduce moartea (Rom. 6, 23; I Cor. 11, 30), Iisus Hristos învierea, viața și nemurirea; păcatul aduce pierderea împărăției lui Dumnezeu și moștenirea iadului (Gal. 5, 19—21), Iisus Hristos pierderea răului și moștenirea împărăției lui Dumnezeu; păcatul aduce ura și întunecul (I In 2, 9—11), Iisus Hristos iubirea, lumina și toate darurile care fac pe om fericit și desăvârșit.

După formele și felurile lor, păcatele sunt multe și nenumărate. Totuși după greutatea lor, păcatele cele mai mari se împărțesc în trei grupe:

I *Păcatele împotriva Duhului Sfânt*, neiertate nici pe pământ nici în cer (Mt. 12, 31—2), pentru că sunt făcute împotriva adevărului Evangheliei și a harului Duhului Sfânt. Aceste păcate sunt: 1. Necredința sau nepăsarea față de Dumnezeu, 2. Ura împotriva lui Dumnezeu și a Bisericii, 3. Desnădejdea în mila sau în pronia lui Dumnezeu

4. Încrederea prea mare în atotbunătatea lui Dumnezeu și 5. Apostasia sau lepădarea de credința creștină ortodoxă.

II *Păcatele strigătoare la cer* sunt: 1. Uciderea, 2. Păcatele împotriva firii, ca a locuitorilor din Sodoma, care fac pe oameni bolnavi, tâmpiți și nebuni, 3. Oprirea plății lucrătorilor, slugilor și servitoarelor, 4. Asuprirea văduvelor și orfanilor, 5. Batjocura și asuprirea părinților.

III *Păcatele de căpetenie*, tot grele, sunt: 1. Mândria (fala, trufia, vanitatea, fariseismul), 2. Iubirea de argint, 3. Desfrânarea, 4. Lăcomia, 5. Pizma (invidia, răutatea), 6. Mânia și 7. Lenă sau trândăvia.

Păcatul se iartă prin sfântul botez. Harul botezului spală, anulează, nimiceste, stinge păcatul, cum, apa stinge focul și spală toate murdăriile.

Intrebarea e: Cum am păcătuit noi în Adam? Cum moștenim noi păcatul și de ce părinții botezați moștenesc și transmit și ei, mai departe, păcatul? ... E foarte greu de răspuns, dar nu peste puțină. Adam a fost cel dintâiu om; în el era reprezentat sângele și sufletul omenirii întregi. Prin nașterea din el, toți oamenii sunt „fiii mâniei“ (Ef. 2, 3), pentru că în el toți am păcătuit (Rom. 5, 12) — nu ca faptă, ci ca stare. El a transmis sămânța răului și starea de păcat, cum se transmite orice boală și orice datorie dela părinți la copii. Apoi mai este de însemnat că părinții, deși sunt botezați, nu pot transmite harul, care spală și iartă păcatul. Ei nu procrează sufletul, ci numai trupul.

Dar fără să intrăm în felurile teorii filosofice sau teologice, optimiste sau pesimiste, despre originea răului, moștenirea păcatului și existența suferinței, e destul să facem constatarea, pe care o poate controla și verifica orice om cu puțină judecată, că *răul există și se moștenește*. Păcatul originar sau *strămoșesc* nu este numai o dogmă creștină, ci și un adevăr biologic, dovedit pe calea științei experimentale. Fiecare om se naște în lume cu o misterioasă *zestre sufletească*, moștenită. Copiii samănă cu părinții și cu străbunii lor; sunt solidari cu ei nu numai la culoarea și fizionomia feței, dar și la suflet. Chiar și anumite semne sau pete corporale se moștenesc, nu numai darurile sufletești, talentele... Cum *ereditatea există*, tot așa există și se moștenește și microbul păcatului strămoșesc.

El prin urmare nu este o glumă ușoară, o poveste de spăriat copiii sau o filosofie a groazei, ci o realitate, cea mai tristă realitate psihologică, cea mai îngrozitoare otrăvă care nefericește deodată și trupul și sufletul.

Impotriva păcatului, ca remediu, avem reli-

gia creștină, *religia renașterii* omului, „a doua creație a lumii” (Crainic). Pentru mântuirea din ghiarele păcatelor și din robia patimilor, avem Biserica — școala lumii, — harurile sfintelor taine — izvoarele sfințirii, — rugăciunile, posturile, lacrile, virtuțile și faptele bune, care sunt tot atâtea mijloace de ispășire, curățire și îndreptare sufletească. Pentru mântuirea de păcate s'a coborât Iisus pe pământ și pentru mântuirea fiecărui suflet se face sărbătoare în cer (Lc. 15), atât de rele sunt urmările păcatelor.

Primejdia păcatului este cu atât mai mare, cu cât nu ne dăm seama de otrava lui. Un proverb spune că „păcatul, la început, e dulce ca mierea, dar pe urmă e amar ca fierea și te ucide”. El poate să fie mărunț ca picăturile de ploaie sau ca fulgii de zăpadă, dar când se adună în cantități mari prăpădește și înneacă sufletul. Păcatul asurzeste sufletul cum în marile orașe zgomotul mașinilor asurzeste urechile, încât nu se mai pot auzi clopotele bisericilor, nici chemările Evangheliei la mântuire.

Oamenii poartă cu ei păcatele ca microbi boalelor și mulți mor în dulceața lor, cum mor îmbătați în mirosul florilor de crin. De aceea e așa de greu să-i trezești ca să se întoarcă la viața cea nouă, să vină la mărturisire, să se curățească în focul pocăinței, în baia lacrimilor și în fericirea iubirii care acopere mulțime de păcate (I Petru 4, 9). Mai iute se răsvrătesc decât să asculte, mai ușor se dedau la viciu decât la virtuți; mai mult răstignesc, decât să și răstignească patimile și poftele vinovate (Gal. 5, 24).

Cel mai greu este progresul moral. Se asigură cu eforturi îndelungate și grele, dar se răstoarnă la o ușoară bătaie de vânt.

Ce sunt locurile goale din biserici și temnițele pline, crimele, procesele, viciile, războaiele și toate nelegiuirile, decât semne de răsvrătire și de mizerie morală. Tot pământul se răsvrătește, pentru că tot pământul păcătuiește. Toți se adapă mai ușor din izvoare tulburi (Prov. 25, 26) și beau păcatul ca apă (Iov 15, 16); se întorc cu mai multă plăcere, asemenea câinilor, la vărsături și se tăvălesc, asemenea porcilor, în mocirlă (II Petru 2, 22), decât să umble în căile adevărului și ale virtuții. Și mizeria va fi cu atât mai mare și plata cu atât mai grea, cu cât glasul conștiinței și cuvintele Evangheliei vor fi mai neascultate (Lc. 12, 47—48; In 9, 41 8; 15, 22).

Creștinul adevărat este omul nou (Col. 3, 9—10), făptura renăscută și eliberată din robia păcatului (I In 3, 9; 5, 18); este luptătorul până la sânge împotriva păcatului (Evrei 12, 3—4), ostașul încredințat că cine luptă până la moarte primește cununa vieții (Apoc. 2, 10).

— Doamne, „iartă păcatele noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne mântuiește de cel rău” (Mt. 6, 2—13).

Să ne apropiem de el

În luna Februarie ort. când a fost înrolat tineretul celor două contingente, subsemnatul am convenit cu recruții din parohia mea (Agris), ca înainte de-a porni pe drumul necunoscut și spinos al războiului, să se spovedească și să se împărtășească fiecare.

Deși n'au înțeles dânsii pe deplin intențiunile mele bune față de ei, precum nici însemnătatea acestor sfinte Taine pentru sufletul fiecărui muritor, — de voie de nevoie recruții mei s'au supus, înfățișându-se cu toții înaintea sf. Altar schimbați ca de sărbătoare. Avându-i aci, voiam cu orice preț ca acest tineret, pentru îndreptarea și educarea căruia se fac atâtea eforturi, să simtă că biserica lui, prin slujitorul ei, îi împărtășește o hrană sufletească și-o merinde de drum pe care niciodată n'o mai avuse.

Ba mă sileam ca în tot decursul administrării acestor sf. Taine să produc în sufletele lor adânci și neuitate emoții religioase. Să-i leg de sufletul meu și pe mine să mă leg de ei prin atâtea și-atâtea sfaturi și învățături pe cari un duhovnic e dator a le împărtăși penitenților săi. Nu pot să redau emoțiile sufletești însoțite de lacrimi pe cari le-am observat la majoritatea acestui tineret atunci și mai cu seamă în timpul spovedaniei. Nici nu vreau să spun că cu acestea am terminat lucrul și i-am îndreptat.

Ceeace vreau să dovedesc în cele ce vor urma e că totuși mi-a reușit să-i apropii sufletește de mine, de Hristos și de biserica Sa, ba să-i fac chiar mai buni de cum erau. Cred că nu voi fi eu primul care să primesc scrisori dela enoriașii de pe front, mai cu seamă dacă am ascultat rugămintea celor rămași acasă, de a le așt rae sub formă de scrisoare gândurile și doririle de bine față de cei plecați. Dar cred că voi fi unul dintre cei puțini cari au avut fericirea să primească scrisori de netăgăduită alipire sufletească față de păstor, dela recruții pe cari împăcați cu Dumnezeu și cu oamenii i-am lăsat să meargă la datorie.

Nu mi-am închipuit vreodată și nici chiar când i-am împărtășit ca această sf. Împărtășanie cu Trupul și Sângele Mântuitorului să producă în sufletul lor atâtea apropiere de Dumnezeu. Dar mai ales nu mi-am dat seama că prin atenția deosebită de care i-am în rednicit și prin sfaturile date în scaunul sf. mărturisiri, să-i pot lega sufletește

atât de tare de mine și'n acelaș timp și de biserică, cum de fapt simțesc că s'au legat și cum vor dovedi scrisorile lor, din cari voi cita.

Iată cum: La grupul de comandă a Regim. de Inf. sunt mai mulți Agrișeni, toți tineri, toți recruți. La început erau treisprezece, acum nu mai știu câți au mai rămas. Ori dela aceștia până în prezent și „in solidum” am primit trei scrisori, toate dominate de-o concepție pur creștină și de-o adevărată alipire sufletească față de adresat Așa în prima scrisoare, cea din 23 Septembrie, eu ca preot sunt rugat, citez, „să îndemn oamenii să meargă la biserică și să facă rugăciuni împreună cu dumneata părinte pentru noi cei duși departe”.

În a doua scrisoare, cea din 10 Octombrie, după ce-mi arată că înainte de-a intra „în horă” au fost spovediți și cuminecați, scriu și parcă cu regret „cum a fost de frumoasă spovedania pe care dumneata ne-i dat-o, Domnule părinte”. În sfârșit în a 3-a scrisoare și'n cea de pe urmă, ca răspuns unei cărți postale d la mine, dâșii îmi scriu: „adevărat părinte al nostru sunteți, pentru că numai dumneavoastră ni'ați făcut mult bine”.

Mărturisesc că nu știu să fi făcut acestor tineri alt bine decât acela că i-am spovedit și împărțit înainte de încorporare și i-am tratat cu multă atenție de când păstoresc aci. Dar ori cum ar fi, de un lucru sunt sigur și nu mă îndoiesc, că mi-a reușit să-i apropiu de păstor, de biserică și ca atare de tot ce-i sfânt și bun, fapt ce reese fără comentariu și destul de clar din cele câteva dovezi spicuite din scrisorile lor.

De aceea, atunci când un păstor sufletește primește astfel de scrisori de pe front și nu de cele de amenințare dela enoriașii săi, fie aceștia tineri fie bătrâni, atunci poate face mulțumitoarea constatare că dâșii sufletește sunt lângă el și cu el.

Dar evidențiind aceste afiliațiuni sufletești ale recruților mei față de mine, sunt sigur că voi fi arătat ca unul ce mă laud. Orice ar crede cineva însă și orice ar zice, de dragul îndreptării tineretului nostru eu strig: Tineretul acesta se poate apropia de Hristos și de noi slujitorii Lui, dacă mai întâi ne apropiem noi de el. Cine se îndoiește să încerce.

Pr. A. Goia

Informațiuni

■ **Mulțumită arhierescă.** P. S. Sa Episcopul Andrei mulțumește pe această cale tuturor celor cari l-au felicitat de ziua numelui, împărțindu-le arhierescă binecuvântare.

■ **1 Decembrie**, ziua unirii tuturor Românilor, a fost sărbătorită în toată Țara prin rugăciuni adresate Bunului Dumnezeu, ca să dea biruință armatelor noastre cari tot pentru 1 Decembrie luptă.

■ **Universitatea din Cluj-Sibiu**, în vederea unei bune îndrumări a tineretului universitar, a organizat și în acest post, ca și în postul Paștilor, o serie de conferințe religioase, ținute de către profesori.

Seria a fost inaugurată în 22 Nov. c. prin conferința d-lui prof. D. D. Roșca, decanul Facultății de Litere și Filosofie, cu subiectul despre *sentimentul religios și gândirea filosofică*.

Pe lângă profesori și studenți, au luat parte I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae și dl prof. I. Hațieganu, rectorul Universității.

Conferințele următoare se țin de către dl prof. I. Lupas despre *Activitatea Mitropolitului Tudosie Veștemeanul*, dl prof. I. Hațieganu despre *Puterile culturii creștine* și dl prof. St. Bezdechi despre *Scara iubirii*.

■ **Arhieriei-vicari.** În Monitorul Oficial s'a publicat un Decret-lege în care, cu data de 28 Noembrie 1942, se înființează două posturi de arhieriei-vicari pe lângă Patriarhia Română.

Sf. Sinod, convocat pe ziua de 2 Decembrie 1942, la propunerea I. P. S. S. Patriarhului Nicodim, va numi persoanele care să ocupe aceste posturi, fixându-li-se totodată titulatura și atribuțiunile.

■ **În ședința adm. bisericească** a Ven. Consiliu Eparhial din 1 Dec. c. s'a aprobat transferarea preoților Tr. Șulea din Săn-Paul și A. Burdan din Conop prin bună învoială unul în locul celuilalt, și s'a decretat pensionarea, pentru limită de vârstă, a Păr. I. Sirban din Bănești cu data de 1 Ianuarie 1943 și a Păr. I. Tirla din Slatina cu data de 1 Februarie 1943.

■ **Iubirea**, este subiectul meditației a doua, pe care P. C. Prof. Dr. P. Debeleanu a ținut-o Sâmbătă în 23 Nov. c. în sala de expoziții a Palatului Cultural din Arad.

În expunerea sistematică și temeinică a subiectului, Sfinția Sa a spus că iubirea stă la temeliea vieții, a creației și a universului întreg. Prin ea se crează și se susține viața, atât după religie cât și după știință. Toate legile sunt expresia iubirii, pentru că ele stabilesc în lume raporturi și armonie. Fără iubire nu este decât disarmonie și haos. Toți marii înțelepți au simțit și au căutat iubirea în viața și în scrierile lor.

În toate religiile, partea cea mai frumoasă a învățăturilor lor o reprezintă iubirea. Culmea și perfecțiunea iubirii o avem în creștinism. Mântuitorul a început vestirea iubirii încă din Predica de pe Munte și mai departe prin toată viața și învățătura Sa (din care părintele conferențiar citează texte ales-). Toate a-deveresc că iubirea este cea mai mare poruncă, cea mai înaltă vi tute, care le cuprinde pe toate. Sf. ap. Ioan spune că însuși Dumnezeu este iubire, iar sf. ap. Pavel cântă iubirii cel mai frumos imn (I Cor. 13).

Iubirea creștină se îndreaptă în trei direcții: către Dumnezeu, către sine însuși și către aproapele. De aci, elementele componente ale noii societăți religioase: Dumnezeu, individul și societatea.

În creștinism a culminat și iubirea față de Dumnezeu și față de aproapele. Iubirea a dat sfinții și martirii; ea arată până la sfârșitul veacurilor alipirea creștinilor față de Mântuitorul, mult mai iubit după moarte decât înainte de răstignire. Napoleon ca să și însuflețească soldații trebuia să fie prezent; Iisus însuflețește și azi o lume întreagă prin puterea iubirii sale divine.

Iubirea adevărată este o iubire nemărginită, întregă. Cei vechi o limitau la prietenie, sau la cei de un neam; cei noi o denaturează prin lingușire. Iubirea creștină însă este fără margini, desinteresată și duce până la jertfa supremă, până la sacrificiul vieții.

■ **Studenții Academiei Teologice „Andreane”** din Sibiu au înaintat Asociației Clerului „A. Șaguna”, secția Sibiu, care și-a ținut adunarea în 12 Nov. 1942, un memoriu în care solicită schimbarea legii recrutării în sensul dispozițiilor cuprinse în sfintele canoane ale Bisericii.

Memoriul, deodată cu însușirea doleanțelor juste cuprinse în el, a fost transpus autorității bisericesti competente, pentru a i se da cursul și rezolvarea legală.

■ **Pomenirea Mitropolitului Andrei Șaguna.** Luni 30 Nov. când Biserica ortodoxă prăznuiește pe Apostolul Andrei, la ora 11 a. m. s'a oficiat în Catedrală un parastas pentru odihna sufletului Marelui Arhiepiscop Șaguna. Slajba religioasă a fost oficiată de către PP. CC.: Iconom Stavrofor Dr. Nicolae Popovici rectorul Academiei Teologice din Arad, Prof. Dr. Ilarion V. Felea, Protopop Florea Codreanu și Protodiacon Dimitrie Dărău, în prezența P. S. S. Păr. Episcop Dr. Andrei Magieru.

După terminarea serviciului religios dela Catedrală, la Academia Teologică, comemorarea Mitropolitului Andrei Șaguna s'a făcut în cadrul unei ședințe literare festive a Soc. de lectură „Episcopul Grigorie” a studenților. Programul a început cu: „La mormântul Marelui Andrei” cor de D. Cunțan, executat de corul studenților. Cuvântul de deschidere îl rostește Păr. Prof. Petru Bancea președintele de onoare, după care dl. Gh. Lipovan stud. an. IV. președintele activ al Soc. de lectură, vorbește despre: Andrei Șaguna — preot. — Conferențiarul, după ce face o scurtă prezentare a stării bisericii din Ardeal până la venirea lui Șaguna la conducerea ei, arată cum a reușit Șaguna să se impună în această epocă a vieții neamului, cum odată cu numele său a ridicat și starea Bisericii ort. române.

Memoria lui Șaguna trebuie rechemată cât mai des, pentru că aceasta e un prilej de chemare la muncă și luptă adevărată. Această față luminată ne va rămâne

multă vreme exemplu de urmat. Iar noi aducându-ne amint de acest mare ierarh, împlinim o poruncă biblică, care spune: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri cari v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, la a căror săvârșire a vieții privind să le urmați credința” (Evrei 13, 7).

Programul se încheie cu: „O prea luminată nor” de C. Givulescu. Conducerea muzicală a avut o Păr. prof. Petru Bancea. Gh. S.

Nr. 53,7—1942.

Ordin Circular

În urma înființării nouilor protopopiate: Pecica, Cermei și Săvârșin, comunicată de Noi cu Ordinul Circular Nr. 4879—1942, au intervenit și următoarele modificări la protopopiile: Arad, Buteni, Ineu, Șiria și Radna:

1. Dela protopopiatul Arad trec la protopopiatul Radna, parohiile: 1. Cuvin, 2. Ghioroc, 3. Miniș, 4. Sâmbăteni și 5. Zăbrani.

2. Dela protopopiatul Șiria trec:

a) la protopopiatul Buteni, parohiile: 1. Camna, 2. Iercoșeni și 3. Luguzău;

b) la protopopiatul Ineu, parohiile: 1. Nadăș și 2. Iauș; și

c) la protopopiatul Radna trece parohia Covăsinț.

Parohiile numite trec dela protopopiile la cari au aparținut la protopopiile la cari au fost atașate pe data de 1 Ianuarie 1943.

Datele statistice și rapoartele de fine de an se vor înainta la protopopiile la cari au fost atașate.

Arad, la 3 Decembrie 1942.

† Andrei
Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial.

Nr. 206—1942.

Concurs

Se publică concurs din oficiu cu termen de 8 zile pentru îndeplinirea postului bugetar de cântăreț bisericesc din parohia Conop, protopopiatul Radna.

VENITE:

1. Salarul de Stat,

2. Stolele legale.

Cel ce va fi numit va plăti toate impozitele după beneficiul cantoral din al său.

Cererile de concurs însoțite de actele necesare se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 28 Noembrie 1942.

† Andrei
Episcop.

Prot. Caius Turicu
consilier, referent eparhial.